

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
 שו"ת מהרש"ג - ב גרינפלד, שמעון בן יהודה עמוד מס': 156 הודפס ע"י אוצר החכמה

העושים מלאכתם ע"י דאמפק ונראה כעושים מלאכה ביו"ט. והנה אף שמדומה לי שכבר כתבתי בענין הזה למעשה צענין חיימא המקור ביו"ט שדעתי נוסה להחיר אף בלא הערמה לקחת מן המים שמצטלים לאורך קאפפס או טרע משום דכרתהי ה' נוסה דעכשיו הוי חמוס מים לעבול צו הוי דבר השוא לכל נפש ואינו דומה למוגמר דאינו אלא לאיסענס ומשום דבמדינות הללו הקרים הכל חולים אלא נזה וכמו שאנו רואים דעושים כן בכל ימות השנה לרוב העולם ואנו מתירים אפי' בשבת להחם הכתים ע"י עכ"ם מכה טעם הכ"ל דהכל חולים אלא לזה ואי' מבי' דיש להחיר ביו"ט אפילו ע"י ישראל וכמו שהביא מעשה צס הפרמ"ג באר"ח סי' תקר"א מ"מ כי"מ להחם על ידי הסאמאואר שהוא שלא ע"י דאמפק, אבל להסיק לעשות דאמפק מסתברא אלנו לאסור. והנה אני נהגדלתי בעיר גדולה של יבדים בעיר מונקאטש ושם מסיקין המקואות ע"י דאמפק ולא ראיתי מעולם שחבי המקור נסקת ונחממת ביו"ט אף כשהל יו"ט שני ציוב וכן שמעתי על כמה מקומות גדולים בסמוכות למקומותינו שמחממין המקור ע"י דאמפק וג"כ רק בחול אבל לא ביו"ט אפילו כשהל יו"ט ציור ר' זלמן נ"ל דטעמא דמילתא מלכד מש"כ מעשה דאורשא מילתא טובא. מלכד זה י"ל עוד טעם חדש דלעשות דאמפק ביו"ט הוא השש איסור חדש ובעין תיקון מנא וכולדת דבר חדש, וכשם שאסור להוליד ביו"ט אור אף שמוחר להבעיר אש כן אסור ביו"ט להוליד מחדש דאמפק שהוא מוליד דבר חדש ביו"ט וכיו מתקן מנא שאסור גם ביו"ט ולא שייך צי' לומר מחוק, דלא כותרכ מעולם כולדת דבר חדש לאורך חובל נפש ולכן גם דעתי נוסה שאין למעשה להחיר:

3) ואודות שאלתו שהיה בעצלת ליל ש"ק כי לאשר שהמקור נתחמם ע"י דאמפק יש לחוש שחבי המקור בלש"ק חמים גמורים וא"כ יש השש איסור רחיצה בחמין דאסור אפי' כוחמו מע"ש כמבאר באר"ח סי' שכ"ו לאחת שאל חור"ד אס לא יאמר לאשה הממונה על זה שתזכר שיעבול בגשים דוקא בהשמי"ש כמש"כ בחכ"ל סימן י"א:

על זה אני אומר אל תלך הרבה כי הדבר יכול לגרום קלקול למק"א שיעבול בגשים ציור חב ודאי לדעתי חמור יותר וכמש"כ בחכ"ל הכ"ל ונמלא שהקלקול יחר על הסיקון וכבר הביא בסד"ט בסס"י קל"ז מתשר דברי יוסף להחיר אף בעצלת הלילה ואף שסיים צ"ע אבל בסד"ט חזק דבריו להחיר וגם כתב להפש היתר חדש עיי"ש. ואפשר לדעתי עוד לומר טעם להחיר והוא דלא אסור בגמרא ובש"ע אלא לרחוץ בחמין אבל עבילה לאו שם רחיצה עליו אלא עבילה שמה ולא אסור וראי' שהרי מותר הנאה ממעיין בודאי אסור לרחוץ צו ואפי' עובל צו עבילה של מזה דאיהב בכלל הנאה דמנות ללכ"י. וזיין במג"א דכעשה שופר ביו"ט מותר לתקוע צו תקיעה של מזה. וכן עכ"ם שפסח מלאכה בלול ויערבה מותר ללחם זה אפי"ג דאסור להנות מ"מ מנות ללכ"י ואינו בכלל האיסור שאסור חכ"ל. ה"י צוה לא אסור אלא רחיצה של רשות לשם הנאה אבל עבילה של מזה לאו בכלל הנאה הוא ולא אסור. וכ"כ הרי אף הנודר הנאה מן המעיין אינו עובל צו אלא צימות בגשמים ולא צימות החמה משום דבע"כ יש הנאה בגוף אי"כ ה"י הרי בעבילה בחמין עכ"כ איכא הנאה בגוף. זה אינו דלא אפשר ולא קמכוין מבואר בפסחים כ"כ דמותר ה"י הוי לא אפשר ולא קמכוין והנאה הנאה לו לאדם בע"כ מותר הגם שיש מקום לפקפק ע"י מ"מ באיסור דרבנן קל כזה דמבואר בסד"ט ובצ"י אר"ח סימן שכ"ו שהוא קל משבות אחר אין להפש חומרות ופיק חזי בכל עיירות גדולות שמחממין המקואות על ידי דאמפק ואין משגיחין בזה וצפרט דגשים אינן אוהבות מקור חמה ואפשר דלא בגיעה המקור לחממות של מרחלאות. ולדעתי אס מעשה ירכה להחמיר נכון יותר שיאמר לבעלת המקור שבלש"ק לא חניה אס האשה בעובלה לישב צמים חמין רק מיד כשתרד להמקור תעבול ותיכף אחר העבילה כדת של תורה תלא מן המקור, שצאס תשז אח"כ זמן יש לחוש שתכין לאח"כ הנאה מרחן שאסור אבל

אס תיכף כשתרד להמקור תעבול ומיד אחר העבולה תלא מן המקור לחוץ הרי גילתה דעתה שאין זה כלל להנאה רחיצה אלא לשם עבילה מזה ומסתבר אללי שבעילה מזה לא אסור חכ"ל כלל דמלכ"י. [ובמק"א כתבתי שהא שהחמירו שלא לעבול בלש"ק בגשים שערבו זמן עבילתן כמצי' ברמ"א סימן קל"ז שלכאור' הענין פלא כיון שמבואר בגמרא ציבה י"ז ובמשנה שם שאדם מותר לעבול בש"ק. אי"כ מה ראו הפוסקים להחמיר בדבר וכבר תמה בצ"י בס"י קל"ז. ואני כתבתי שהוא מפני שיש קלח דוחק בדבר משום דעכשיו עובלין בגשים במקור חמה וברי אסור לרחוץ בחמין בשבת כמש"כ גם מע"כ ורק בהיתר הוא משום שהוא עבילה מזה אנו מקילין אבל צוה אפשר לעבול אין להקל לכן נתפשט המנהג לאסור עבילה אשה בשבת במקור שהי אפשר לעבול מקודם]. ועוד ראי' שהרי מעיקר הדין אפי' ציובכ"פ מותר לעבול דלא אסור אלא רחיצה של חמנוג כ"כ רחיצה בחמין בשבת לא אסור אלא רחיצה של חמנוג כ"כ נכון:

לדודו גיסו דורש שנומו וש"ת בל"ה. סעמיהאלי י"ז, תרפ"ח לפ"ק.

שמעון גרינפעלד

סימן קבח.

לכבוד הרבני ובר מ"ה אברהם איינהארן נ"י
בבעקש משאבא.

זה אח"כ זמן קבלתי מכתבו היות כי צקלתכם יש תקנה שמחלל שבת אין לו לצו צקל. ושואל על ג' אנשים אס גם הם בכלל מחללי שבת שאין להכניסם צקל וכו', א' יש לו עסק צעמון והוא חקלי'ן געזעלשאפט וכמועט המה עכ"ם והפועלים עושים מלאכתן בשבת. ב' ויראכייצער שמוכרים בשבת ע"י עכ"ם. ג' אייזענגעשעפט שטעה פערטעראג עם עכ"ם שהוא שותף אבל הפירמא הוא על שם הישראל והעכ"ם מוכר בשבת אס הם בכלל מחללי שבת שפ"י התקנה אין להם לצו צקל עכוד"ש:

ואשיבהו שצדכר זה אי"א לפסוק רק להרצ שיתקבל שמה הוא יפסוק כפי ראות עיניו וכפי הענין אבל איש ממרחק אינו יכול לפסוק בזה כי יש כמה טעמים להפוך בזכותם אשר לא יפסלו מלצו צקל אף לפי התקנה. וצפרט שרצ ממרחק לא יכול לידע באיזה לשון נכתבה התקנה. והעממים אפרש פה מקלחם. א' בכל ג' שאלות יש אופני היתר ואופני איסור והרבה פעמים בשותפות עכ"ם מותר והרבה פעמים אסור כמבאר כ"ז באר"ח סי' רמ"ה. וכן למכור ע"י עכ"ם צותן לו צקלנות וחלק צדוה יש ג"כ אופנים שמוחר וכו' כהררים החלום צשערה. ואי"כ אין לחתוך עליהם שם מחללי שבת דאפשר עושים צאופן המותר. ורק כרצ שיתקבל הוא יראה וידע אס עושים צאופן האסור או צאופן המותר. ב' אפילו עושים צאופן האסור אליבא דכ"ע מ"מ כיון שיש אופני היתר וברי כמה רחיים וכדומה להם של ישראל טוחנים בשבת ע"י שט"מ ושערי שותפות וכדומה להם. אי"כ אף בעשה צאופן שהוא אסור כיוי רק שוגג כמבואר בח"מ סימן ל"ד סעי' כ"ד דאפי' צקושר ומתיר בשבת אינו נפסל לעדות עד שיודיעוהו עיי"ש צש"ע. והדברים ק"ח מה צקושר ומתיר שפושא הוא צעמון וחייבין עליה סקילה. ועכ"ז כיון שבעולם טועים צו אפילו לעדות אינו נפסל. כ"ש וקו"ח צ"ד שטושין ע"י עכ"ם וע"י הוראת היתר בודאי דאפילו לעדות אין נפסלין אף שכל עובר עבירה פסול לעדות מבי"ת מבי"ש שאינו נפסל מלצו צקל שאינו אלא תקנה בעלמא. והנה אפי"ג שכתב צש"ע שצריך להודיעו ומשמע שעכ"פ בבודיעו אותו שדבר זה אסור הוא נפסל. מ"מ ודאי לא כגי שודיע אותו סתם אדם שהרי הוא לא יאמין לסתם אדם. שיאמר לו אלא במירנא טפי מינך אי' צריך שידיעו אנשים מפורסמים לח"ה גדולים.